БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

1925 чылда үндезилетинген

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1955 ДЕКАБРЬ 31 СУББОТА № 259 (3453)

Өртээ 20 коп.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

«УЛУГ УЛУСТАРНЫҢ НАЙЫРАЛЫ» ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. А. Булганиниң болгаш ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиум кежигүнү Н. С. Хрущевтуң Индияже аян-чоруунуң дугайында чаа документальдыг өөнүг кинофильм (1 арын).

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң дөртү сессиязы (1—2 арынларда).

Тыва областың VII комсомол конференциязы (3 арын).

В. Хураган-оол.— Кызылдың башкы училищезинде (3 арын).

БИЧИИ ФЕЛЬЕТОН: **Л. Косогов.**— «Багай математик» (3 арын).

Румынияның ажылчын партиязының ийиги съездизи (4 арын).

Герман Демократтыг Республика-биле Кыдат Улус Республиканың аразында найырал болгаш кады ажылдажылга дугайында керээ (4 арын).

МАР-ның чазаның болгаш ГДР-ниң чазак төлөөлериниң кады кылган медеглели (4 арын).

Баштайгы орус революциянның 50 чыл ооңга тураскаатканы делгелге Пекинде ажыттынган (4 арын).

Египеттиң болгаш Сауд Аравиязының чепсектиг күштериниң каттышкан шерит командылалының болгаш каттышкан командылалдың штабын тургусканы (4 арын).

Партия кежигүнүнге кандидаттар-биле ажылды күштелдирер

Партияның кежигүнүнге кандидаттар-биле ажыл партия тургузуунда чугула черни өөлеп турар. Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының күштүг үгле оон бодунуң кежигүннериниң санында эвес, а хамыктың мурнунда цынарындан хамааржыр. Партияның XIX съездизинге хүлээп алган Уставта кандидаттар дугайында немелдени киирген. Ол немелдени киргениниң сорулгазы болза, партия организацияларының кандидаттар-биле ажылын экижидеринге болгаш партияның кежигүнүнге кандидаттарның боттарының кандидат стажын эрттирер үезиниң дургузунда харыысалгазын бедидеринче угланган.

Бистиң областың партия организациялары кандидаттарның политиктиг кижизидилгезиниң, культурлуг өзүлдезиниң болгаш оларны партияның ажылынга киириштирер дугайында эвээш эвес хемчеглерни ап чоруткан. Кандидаттар партия чырыдыышкынының политшколаларында болгаш бөлүмнеринде өөренип турар. Кызыл районнуң партия организациялары кандидаттарга партияның программазын, Уставын таныштырар сорулга-биле кичээлдерни болгаш беседаларны организастап эртирип турар. Ооң түңнелинде кандидаттарның стажын үзадыр таварылгалар ол районнуң партия организацияларында болбайын турар.

Ындыг болза-даа, партияның кежигүнүнге кандидаттар-биле ажылда четпестер өлөөн хөй партия организацияларында амгы үеге чедир үзүткатынмаан. Чижээ, Барыын-Хемчик районнуң партия эге организацияларында кандидат стажы 6—10 чыл эрткен 25 кижи бар. Кызыл-Мажалык суурда девискээр барыдалап турган партия организациялында (секретары эш Монгул-оол) эш Арамчаев 10 чыл дургузунда кандидат боон келген.

Кызыл хоорайның партия организацияларында кандидат стажын эрткен 60 ажыг кижи, оларның иштинде 1944 чылдан эгелөөн кандидаттар база бар. Бир эвес партияның кандидалы партия организациязының чөптүг деп санаан чылдагааны-биле бодун чедир илеретинин шыдаваан болза, партия эге организациязы аңаа кандидат стажын бир чылдан үр эвес хөлөөлөөн бир-даа үеде үзадын болуурун Уставта айыткан.

Херектиң ужуру ындыг турбуже, СЭКП Бай-Тайга райкомунуң бюрозу партияның кежигүнүнге кандидат эш Сегленмейниң стажын хөй удаа үзадын, партияның Уставын каржызы-биле үреп турар. Кандидаттарның стажын үзадыр таварылгалар үгле хөй болуп турарыл?

Бирээде, партия организацияларының удуртукчуларының хөй кезии партияның кежигүнүнге кандидаттарның политиктиг кижизидилгезиниң дугайын, оларның партия кежигүнүнге кирер талазы-биле белеткелинге дузалажыр ужурлуг хүлээлгелерин үттүп турарында. Ийиде, кандидатты хүлээп алыр үеде, кижи бүргүзүнүң мөзүшынарын ханызы-биле эки хынап көрбес, үгле сан сүрер чоруктуң бар болуп турарында. Ооң ужурунда, чуруму багай, ицепкейлиг эвес, политиктиг билиин бедидер дээш ажылдавас, чалгаа, покталчак кижилер кандидатка кире бээр таварылгалар ховар эвес. Шак ындыг кижилер кандидат хуусаазының иштинде боттарын партия кежигүнүнүнге киреринге белеткенмейн, саазын кырында кандидат кылдыр үр чылдарның дургузунда санадып турарлар.

Үште, партияның чамдык райкомнары болгаш хооркому кандидаттар-биле ажыл дугайында эге организация секретарларын сургавыс, база кандидаттар-биле ажыл дугайында оларның отчёт илеткелдерин бюрога азы пленумнарга эвээш чугаалажыр турарында. Партия эге организацияларының секретарларының хөй нургулайы кандидаттарның политөөредилгезиниң чоруп турарының байдалын, олар партийжи даалгаларны канчаар күүседип турарын болгаш партия кежигүнүнүнге киреринге кайы хире белеткенип турарының дугайын партияның иштинде хуралдарынга илеткевейн турарлар.

СЭКП кежигүнүнүнге кандидаттарны кижизидери — бүгү партия организацияларының хөрөө. Кандидаттарны идея-политика талазы-биле кижизидер ажылды боттандырарда үгле оларны политшколаларга азы бөлүмнерге кичээлдер эрттирери-биле кызыгаарлап болбас.

Кандидаттарга партияның Уставын таныштырар сорулга-биле тускай кичээлдерни организастап чорудары эргежок чугула. Оон аңгыда райкомнарның, хооркомнуң килдистер эргелекчилери, секретарлары, эге организациялар секретарылары өй-өйде кандидаттар-биле тус-тус азы бөлүктеп эш хуузунуң беседазын чорудар херек. Ындыг беседалар партияның удуртукчулары кандидат бүрүзүн эки таныш билириниг болгаш партия кежигүнүнүнүнге кандидаттарның киреринин белеткелин экижидеринге дузалаар.

Кандидаттың бодунга частырыглар болгаш четпестер туруп болур. Партия эге организацияларының секретарылары азы бюро кежигүннери илерээн четпестерниң чылдагаанын кандидаттың боду-биле кады тодаргайлап көрбүшаан, ооң эттиниң алырынга чогуур өй-шаанда дузалаар херек. Кандидат хуусаазының иштинде боттарын партия кежигүнүнүнге кирип болур кылдыр белеткеп шыдаваан, политик талазы-биле будалчак, чуруму багай кижилерни кандидаттан үндүрер дугайында шынгыы шиитпир хүлээп алыры шын болбайнаан. Ындыг-даа болза чамдык кандидаттар партияның Уставында айыткан хүлээлгелерни эки билип албаанының ужурунда частырыгларны кылып турары магат чок. Ынчангаш партия организацияларының удуртукчулары кандидаттарның кошкак, үлүгдүлгеде, ажылагай черлеринде ажылдан турарының байдалын болгаш хөй ниитиниң ажылында киржилгезин ханызы-биле өөренип көөр ужурлуг.

Партия кежигүнүнүнүнге кирерлер болза, үш чылдан эвээш эвес партия стажтыг, бир чылдан эвээш эвес үеде кады ажылдап чорааны-биле оларны билир, партияның үш кежигүннериниң рекомендацияларын киирер. Партия кежигүнүнүнүнге хүлээп алыышкынны шиитпирлээринге рекомендацияның ужур-дузазы канчаар-даа аажок улуг. Ынчалза-даа херек кырында чамдык фактылардан ап көөрге, кандидатты хүлээп апкан соонда рекомендация берген кижилерниң хүлээлгези доозулган кылдыр бодап турар. Ол окта шын эвес.

Рекомендация берген кижилер партия организациязының даалгазын манавайн, а рекомендациялаан эштеринге оларның кандидат стажын эрттер үезиниң дургузунда бүгү талазы-биле дузалаар хүлээлгелиг.

Чер-черниң партия организациялары кандидаттарны кижизидер ажылды күштелдирбишаан, партияның кежигүнүнүнүн

ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң дөртку сессиязы

(Төнчүзү).

1955 чылдың планы хуусаа бетинде күүсетинген деп депутат демдеглээн. Бо чылын бүдүрүлле хемчээли 1954 чылдыңга децнээрге 13,5 хуу өскен. Бүдүрүлгелерниң хөй нурууза продукцияның бот-үнезин чингедирип, бар бүдүрүлге шөлдеринге дериг-херектели ажыглаарын экижидерин чедип алган.

Оон-биле чергелештир үшкү кварталда хөй-хөй бүдүрүлгелер күрүне планнарын күүсетпээн. Чурт үлетпүрүнүң бүдүрүлгелери, а ол ышкаш үлетпүр кооперациязы бо чылдың 11 айларының дургузында бюджетке саарылгадан 30 миллион хире рубльдин үндүрүүн чедир бербээн.

Республикага медицинаның албан черлериниң четкизин калбартыр дугайында айтырыгны депутат Киселев тургускан.

Депутат **М. Я. Плудон** (Латви ССР) эргелел аппарадының структуразын экижидер болгаш ону кызырар айтырыгга хамаарыштыр күрүне эргелелиниң органнарын тударынга республикада чарыгдалдар бо чылын 1954 чылдыңга улур 14 миллион рубльге эвээжээн деп чугаалаан. Ынчалзажок административ-эргелел аппарадын улам ынай кызырарының болгаш чингедириниң улуг аргалары бар.

Депутат Плудон 1956 чылда Күрүне бюджедин бадылаарын деткип саналдаан.

ССРЭ-ниң Дээди өөредилге министри **В. П. Елютинге** сөс берген. Күрүне бюджеди бистиң чуртувуска эртемни, культураны болгаш өөредилгени улам ынай хөгжүдеринге хөй-хөй акша-хөренгилерни бээрин көрүп турар деп чугаалаан. Амгы үеде дээди өөредилге черлеринде 1865 мүн студентилер өөренип турар. Совет Эвилелиниң улус ажыл-агыйы чыл бүрү 200 мүн ажыг мергежилдиг түскай эртемниглерни ап турар.

Эш Елютин он-он мүн студентилер бүдүрүлгеден чарылбайн белеткенип турар деп демдеглээш, кежээки болгаш заочный өөредилгелерни улам-на калбартырының эргежок чугулазын чугаалаан.

Чурттуң үлетпүрүнүң болгаш көдээ ажыл-агыйының улам ынайгы техниктиг депшилгези дээш демиселге дээди өөредилге черлериниң киржилгезин оратор чугаалаан.

Депутат **С. Камалов** хөвең бүдүрерин көвүдедири дээш Узбекистанның көдээ ажыл-агыйының ажыл-ишчилери канчаар демисежип турарының дугайын чугаалаан. Хөвең тарылгазының агротехниказының чаа депшилгелиг аргазынче шилчиишкин холдуң күш-ажылының чарыгдалдарын дыка кызырар болгаш улуг шөлдерге ол культураның дүжүдүн бедидер арганы берген. Республиканың хөвең ажыл-агыйларын чаа техника-биле чепсеглээринге акы-дунма дузаламчызы дээш Москваны, Ленинградтың, Харьковтуң болгаш Владимириң ажылчыннарынга Узбекистанның ажылчы чоннарының мурнундан эш Камалов өөрүп четириишкинни чугаалаан. Узбекистанның хөвенчилери 1956 чылда хөвең бүдүрерин көвүдедирин 500 мүн тонналан эвээш эвеске чедирер болгаш күрүнеге 3 миллион тонна хөвенни дужаарын чедип алыр деп сорулганы боттарының мурнунда салган.

Эш Камалов республикада культура болгаш чуртталга тудуушкунуның айтыгларын база чугаалаан. 1956 чылда Күрүне бюджедин бадылаар дугайында санылды мурнундагы ораторлар-биле бир дөмей, ол деткээн.

Депутат **М. Д. Данилов** бодунуң саналынга марий улустуң культуразының хөгжүлдезин чугаалаан. Республиканың найыслалы Йошкар-Ола хоорайда—ийи дээди өөредилге черлери, эртем-шинчилел институду, 6 түскай ортумак өөредилге черлери бар. Поволжьениң Горький аттыг ыяш-техника институду ыяш ажыл-агыйынга болгаш ыяш үлетпүрүнге 3500 ажыг түскай эртемниглерни белеткеп берген.

Түс-түс черлериниң дээди өөредилге черлериниң материал-техниктиг базазын хөгжүдер дугайында ССРЭ-ниң Дээди өөредилге министерствозу улуг кичээнгей салзын дээр дугайында айтырыгны эш Данилов тургускан.

ССРЭ-ниң Аш-чем барааннарының үлетпүрүнүң министри депутат **В. П. Зотов** аш-чем барааннарының үлетпүрү ниити продукция үндүрер талазы-биле чыл планын декабрь 26-да күүсеткен деп медеглээн. Министерствоның бүдүрүлгелери чыл төнчүзүнге чедир пландан дашкаар 3,5 миллиард ажыг рубльдің продукциязын бээр. Чигириң чаа заводтарын ажыглалга киирген, консерва бүдүрүлгелерин, хлеб заводтарын, шай фабрикаларын, үсаржыг комбинаттарын тудуп турар.

Бо чылын чигир свёклазын 1951 чылдың дүжүдүнге удур 30 хуу хөйну белеткээн. Оортан 1954 чылдың дүжүдүнге көөрде 57 хуу хөй чигирни ажылдап кылыр. Бир эвес чигир свёклазының культуразынче чогуур кичээнгейни чер болганга улуу-биле салып турган болза, чедиишкиннер моон-даа хөй турар ийик деп депутат Зотов чугаалаан. Ол чорук РСФСР-ниң Рязань, Брянск, Орёл, Куйбышев областарынга болгаш чамдык эвилелдешкен республикаларга хамааржыр.

Аш-чем барааннарының үлетпүрүнүң бүдүрүлгелериниң ажылында ам-даа улуг четпестер бар. Оларны чайладырынче угланган хемчеглерни Министерство ап турар деп министр чугаалаан.

Националдар Соведининиң хуралынга депутаттар **М. П. Геургахзе** (Грузин ССР), **А. В. Гиталов** (Украин ССР) болгаш Электростанциялар тудуушкунунуң министри **Ф. Г. Логинов** олар база санал бергеннер.

Сессия бодунуң ажылын үргүлчүлеп турар.

(СЭТА).

Националдар Совединде

Декабрь 28-те Москвага ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң дөртку чыжының дөртку сессиязы бодунуң ажылын үргүлчүлээн.

Националдар Соведининиң Даргазының оралакчызы **Н. Е. Авхимовичиниң** даргалааны-биле Националдар Соведининиң үшкү хуралы эртенгениң 9 шакта Кремльдің Улуг Ордузунга ажыттынган. 1956 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджединиң дугайында болгаш 1954 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджедининиң күүселдезинин дугайында илеткелдің талазы-биле санал бээри-биле депутат **И. П. Храмковка** (Казах ССР) сөс берген. Кур болгаш куруккан черлерни шинчээдип алыр талазы-биле Казахстанның эң улуг районнарының бирээзи болуп бар чыдар Бүстанай областың экономиказының болгаш культуразының хөгжүлдезинин дугайын ол чугаалаан. Сөөлгү ийи чылларның дургузунда областың көдээ ажыл-агыйынга чүс-чүс миллион рубльди чарыгдалга киирген. Он-он мүн тракторларны болгаш көдээ ажыл-агый машинаны[illegible]алган. Колхозтар болгаш совхозтар [illegible]уң гектар кур болгаш куруккан [illegible]ни шинчээдип алган, ол дээрге күн[illegible]планында көрдүнгининден 500 мүн [illegible] хөй болуп турар. Партияның кый[illegible]ын ёзугаар эргип четинмес Совет [illegible]ттуң бүгү булуңнарындан области[illegible]ыктар колдаан хөй санныг чаа чурт[illegible]ажылар келген. Партия, ажыл-агый организациялары болгаш чер-чер Совет[illegible]тери чаа келгеннериң дугайында улуг сагыш салышкынын илергейлеп турар. Бүстанайның ховузунда чаагайжыдыр туттунган чаа суурлар өзүп үнген, оларда клубтарны, столовяларны, школаларны, эмнелгелерни тудуп, көрүш-шинчилиг болгаш кат-чиммистиг ыыштарны олуртуп, садтарны өстүрүп турар.

Чаа көжүп келгеннер боттарынга бажыңнарны тудуп ап, ажыл-агыйын тургузуп ап турар. Чүгле бо чылын безин 131 совхозтарга 200 мүн дөрбелчин метр чурттарга бажыңнарын, культура амыдыралдың албан черлериниң 200 ажыг бажыңнарын туткан.

Түңнелинде депутат Храмков чаа черлерни улам ынай шинчээдип алырының талазы-биле сорулганы, областың девискээринде шинчилеп тыпкан демир рудаларының, хүрен хөмүр даштың болгаш өске-даа ажыктыг казымалдарының хөй курлавырларының дугайын чугаалаан. 1956 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджедин бадылаар дугайында саналды ол мурнундагы ораторлар-биле бир дөмей деткээн.

Депутат Храмковтуң санал бергениниң соонда Националдар Соведи хүн чуруму-нуң бирги айтырыының талазы-биле саналдар өөрин соксадыр дугайында шиитпирни хүлээп алган. ССРЭ-ниң Сан Министри депутат **А. Г. Зверев** допчу харыы берген. ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели бюджет комиссиязының кылган чазалгаларынга чөпшээрешкен болгаш оларны хүлээп алырын чүүлдүг деп санаан дээрзин ол дыннаткан. Депутаттарның санал берип турган чугаалаан саналдарын ССРЭ-ниң чазаа көөр.

Националдар Соведи 1956 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджедин орулгалар чарыгдалдарны 23126184000 рубль түңге ажып турар кылдыр, орулгалар талазы-биле 592761156000 рубль түңге болгаш чарыгдалдар талазы-биле 569634972000 рубль түңге бир үн-биле бадылаан. 1954 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджедининиң күүселдезинин дугайында отчётту бала бир үн-биле бадылаан болгаш 1956 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджединиң дугайында Хоойлуну хүлээп алган.

Оон соонда Националдар Соведи дараазындагы айтырыгны көөрүнче — ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң Президиумунуң Чарлыктарын бадылаарынче шилчээн. Бо дугайты ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң Президиумунуң Секретары депутат **Н. М. Пегов** илеткел кылган.

ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң Президиумунуң Чарлыктарын палата бир үн-биле бадылаан.

Оон соонда палата сессияның хүн чурумунуң — ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң болгаш даштыкы күрүнелериниң парламентилериниң аразынга төлээлер солчуушкунунуң дугайында үшкү айтырыын көөрүнче шилчээн. Националдар Соведининиң Даргазы депутат **В. Т. Лацис** илеткел кылган. ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң ийиги сессиязынга 1955 чылдың февраль 9-та Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң Дээди Соведининиң делегейниң бүгү улустарынга болгаш парламентилеринге Декларациязын хүлээп алган деп ол чугаалаан. Ол Декларацияны хүлээп алганы янзы-бүрү ниитилел системаларлыг күрүнелерниң тайбың кожа-хелбээ турарының ленинчи принципинге дүүштүр улустар аразынга тайбыңны болгаш кады ажылдажылганы хандырарынче улганган Совет күрүнениң тайбынга ынакшылдыг политиказының чаа илерели болган.

Делегейниң хөй-хөй парламентилериниң талазындан ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң Декларациязын таарымчалыг кылдыр көрүп уткаан. Улус төлээлекчилериниң Бүгү-кыдат хуралының доктаамал комитеди, Польша Улус Республиканың, Герман Демократтыг Республиканың, Венгр Улус Республиканың, Болгарияның Улус Республиказының, Албанияның Улус Республиказының, Вьетнамның Демократтыг Республиказының болгаш Югославияның Федеративтиг Улус Республиказының парламентилери ол Декларацияны деткээн резолюцияларны хүлээп алган. Индияның, Швецияның, Францияның, Сирияның, Италияның, Каналаның, Англияның, Бельгияның, Грециянның, Австрияның болгаш өске-даа чурттарның парламентилер бөлүктеринге ол Декларация база деткиишкинни алган.

Ол айтырыг талазы-биле чамдык даштыкы күрүнелериниң парламентилери амгы үеге чедир таарымчалыг шиитпирлерни хүлээп албаанын дугайты илеткелчи сеткил хараадаашкынын илергейлээн. Чижээлээрге, АКШ-тың парламент албан черлери Совет Эвилели-биле парламент төлээлерин солчур күзелин чүгле илергейлевээн эвес, харын ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң Декларациязын чугаалажып безин көрбээн.

ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң Декларациязын чарлаанының соонда Совет Эвилелинге Индияның, Швецияның, Сирияның, Югославияның, Бельгияның, Францияның, Люксембургтуң, Албанияның болгаш Австрияның парламент төлээлери чоргулаан деп Депутат Лацис дыңнаткан. Польша Улус Республиканың болгаш Иранның парламент төлээлери амгы үеде ССРЭ-де аалдап чоруп турар.

ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң төлээлери даштыкы күрүнелериниң парламентилериниң чалазының ёзугаар элээн хөй чурттарга база чоргулаан.

ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң болгаш даштыкы күрүнелериниң парламентилериниң төлээлер солчуушкунунуң кол түңнели болза, янзы-бүрү чурттарның парламентилериниң аразынга шуут харылзааларны тургузар дугайында болгаш парламентилер төлээлерин солужар дугайында ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң саналының бодун бүрүнү-биле шынзыктырганы болгаш улустар аразынга кайы-кайызын билчир чорукту болгаш найыралды хандырарынга чугаажок идиг бергени болуп турар деп В. Т. Лацис чугаалаан.

ССРЭ-ниң парламент бөлүүнүң парламентилер аразының Эвилелинге киргениниң улуг ужур-дузалының В. Т. Лацис демдеглээн. 1955 чылдың августа парламентилер аразының Эвилелиниң 44 дугаар конференциязынга ол бөлүктүң киржилгези парламентилер аразынга кады ажылдажылганың үгаан-бодалын быжыглаарынга идиг берген болгаш делегейниң калбак бөлүктериниң хүлээп көргенин ёзугаар алырга, улустар аразынын ол организациязының ат-алдарын дыка көдүрген.

1955 чылда Совет Эвилелиниң болгаш элээн хөй даштыкы күрүнелериниң күрүне удуртукчуларының аразынга шуут харылзааның тургустунганын В. Т. Лацис база онзалап демдеглээн. Индияның Премьер-Министри Джавахарлал Неру, Вьетнамның Демократтыг Республиказының Президентизи болгаш Премьер-Министри Хо Ши Мин, Финляндияның Президентизи Ю. К. Паасикиви, Бирманың Премьер-Министри У Ну, Норвегияның Премьер-Министри Эйнар Герхардсен, Герман Демократтыг Республиканың Премьер-Министри Отто Гротеволь, Австрияның Федералдыг Канцлери Юлиус Рааб, Герман Федералдыг Республиканың Канцлери Конрад Аденауэр, Каналаның Даштыкы Херектер Министри Лестер Пирсон болгаш оон-даа өскелер ССРЭ-ге чораан. Эштер Булганинныр, Хрущевтуң, Микоянның Югославияның Федеративтиг Улус Республиказынга чорааны болгаш эштер Булганин биле Хрущевтуң Индияга, Бирмага болгаш Афганистанга чорааны кайгамчык улуг ужур-дузалыг болуп турар.

Парламентилер төлээлериниң солчуушкунунуң 1955 чылда болган таарымчалыг дуржулгазы улам-на калбарып, улустар аразынга тайбыңны улам ынай быжыглаарынга идиг бээр дээрзинге идегеп турар бис деп В. Т. Лацис түңнелинде чугаалаан.

Эш В. Т. Лацистиң илеткелиниң талазы-биле депутаттар **Н. Е. Авхимович** (Белорус ССР), **М. П. Тарасов** (РСФСР), **Г. Я. Рудь** (Молдав ССР), **С. Нурутдинов** (Узбек ССР), **П. Г. Тычина** (Украин ССР), **П. Г. Москатов** (РСФСР), **М. И. Кучава** (Грузин ССР) болгаш **М. М. Алиев** (Азербайджан ССР) олар санал бергеннер.

Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың күрүнелер аразынга билчир чорукту улам ынай экижидеринче болгаш улустар аразының дүшкүүрлүг чоруктарын чымчадырынче улганган тайбынга ынакшылдыг даштыкы политиказын ийин-биле түүлдүгүнүп көрүүшкүн ораторларның чугааларынга илергейлетингей. Совет Эвилелиниң удуртукчуларының Индияга, Бирмага болгаш Афганистанга найыралдың аян-чоруун кылып чорааны база даштыкының парламентилер төлээлериниң болгаш күрүнелер удуртукчуларының ССРЭ-ге чораны күрүнелер аразынга кады-ажылдажылга оларның ниитилел болгаш политиктиг тургузуундан хамаарылга чокка черде болдунар аргалыг деп түүрени тодаргай көргүскен деп депутаттар демдеглээн.

ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң депутаттары өске чурттарга чоруп турганының үезинде ажылчыннар-биле, тараачыннар-биле, интеллигенция-биле, күрүне удуртукчулары-биле ужурашкылаан. Олар ССРЭ-де ажыл-агый болгаш культура тургузуушкунунуң дуржулгазын найыралдыг ёзу-биле чугаалап берип, боттарының өөлчээнде Совет Эвилелинге ажыглап болур хөй-хөй үнелиг, солун түүлдерни көргеннер.

ЮФУР-нуң Эвилелдің улус скупщиназының чалаанын ёзугаар ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң төлээлериниң бо чылдың октябрьда Югославияның Федеративтиг Улус Республиказынга чорааныныр дугайында бодалдарны депутат **Н. Е. Авхимович** чугаалаан. Социализмниң үнделиннерин тургузарынга, чоннуң амыдыралының материалдыг болгаш культурлуг деңнелин бедидериниң хөрөөнге югослав улустуң тодаргай чедиишкиннерни чедип алганын өөрүшкү-биле бүзүреп көрген бис деп эш Авхимович чугаалаан.

— Югославияның болгаш ССРЭ-ниң удуртукчуларының Белград чөвүлел хуралының соонда тургустунган таарымчалыг байдал ажыл-агый, политика болгаш культура амыдыралының эң-не янзы-бүрү алырларынга бистиң улустарывыстың найыралын болгаш кады ажылдажылгазын хөгжүдеринге эки үндезин болуп турар деп түвени Югославияга чораан бүзүреп көрген бис, ындыг чорукка ийи күрүнелериң сонуургалдыын амыдырал көргүскен. Ол чорук бүгү-ниити тайбыңны болгаш Европаның улустарының айыыл чок чоруун быжыглаарының сорулгазынга бүрүнү-биле тааржып турар, а ол ышкаш Балканнарда байдалды болгаш ниитизи-биле делегей байдалын экижидеринге идиг бээр.

Чехословакияга чораанының дугайын депутат **М. П. Тарасов** чугаалаан. Составында Украинаның, Белоруссияның, Азербайджанның, Эстонияның, Москваның, Ленинградтың, Челябинск областың болгаш Краснодар крайның төлээлекчилери кирип турган ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң төлээлери он областарга, улуг-улуг үлетпүр төптеринге чораан. ССРЭ-ниң Дээди Совединге, бүгү совет улуска, Коммунистиг партияга болгаш Совет чазакка чехословак улустуң акы-дунма бэйырын бистиң төлээлеривис чедирип келген деп ол чугаалаан. «Совет Эвилели-биле мөңге шагда» деп Клемент Готвальдтының сестери чехословак улустуң сагыш-сеткилинде, чүрөөнде, практиктиг ажыл-херектеринде чурттап турар.

Депутат **С. Нурутдинов** бодунуң саналынга солун чурагайларны болгаш фактыларны көргүскен. Совет Узбекистанга сөөлгү ийи чылдарның дургузунда 59 чурттардан 117 даштыкы төлээлер чораан, маңаа 422 даштыкы туристер чоргулаан. Маңаа Албанияның, Англияның, Аргентинаның, Болгарияның, Бразилияның, Венгрияның, Венесуэланың, ГДР-ниң, Грециянның, Индияның, Италияның, КУДР-нуң, Каналаның, КҮР-нуң, АКШ-тың, Чехословакияның болгаш өске-даа хөй-хөй күрүнелериң төлээлекчилери чоргулаан. Бистинге келген бүгү-ле кижилерге эжик ажык турган, бүгүдезинге кичээнгейни болгаш хүндүткелди көргүскен, кижи бүрүзү күзээн үүлүн көрүп шыдаан деп эш Нурутдинов чугаалаан. Узбекистан дең эргелиг эвилелчи республика, амгы үениң улуг үлетпүрлүг, ажыл-агыйының мурнакчы социалистиг системалыг болгаш бедик хөгжүлделиг культуралыг, индустриалдыг-колхозчу чурт болуп турар деп түвени төлээлер караа-биле көрүп бүзүрээн.

Даштыкы херектер талазы-биле комиссияның кежигүнү депутат **И. С. Грушецкийниң** саналын ёзугаар Националдар Соведи ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң болгаш даштыкы күрүнелериниң парламентилериниң аразынга төлээлер солужар дугайында доктаалды хүлээп алган. ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң 1955 чылдың февраль 9-тагы Декларациязының даштыкы чурттарның парламентилери-биле харылзааларны улам ынай калбартырынга чаагай саңдарлыг болганын доктаалда демдеглээн. Парламентилер төлээлерин солуштурары ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң болгаш бүгү совет улустуң талазындан моон соңгаар-даа деткимчени алырын доктаалда чугаалап турар.

Эвилелдің Совединде

Хүндүскүнүң 4 шакта Эвилелдің Соведининиң хуралы болган. Даргалакчы — Эвилелдің Соведининиң Даргазының оралакчызы **В. П. Мжаванадзе** 1956 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджединиң дугайында болгаш 1954 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджединиң күүселдезинин дугайында илеткелдің талазы-биле саналдар бээрин соксадыр дугайында санал кирген деп дыннаткан. Ол саналды хүлээп алган.

ССРЭ-ниң Сан Министри депутат **А. Г. Зверев** допчу харыызынга Эвилелдің Соведининиң бюджет комиссиязының киирген саналдарын ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели деткип, а ол ышкаш депутаттарның боттарының саналдарынга чугаалаан саналдарын кичээнгейлиг көрүп турар деп чугаалаан.

Эвилелдің Соведи 1956 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджедин, 1954 чылда бюджет күүселдезинин дугайында отчётту бир үн-биле бадылаан болгаш 1956 чылда ССР Эвилелиниң Күрүне бюджединиң дугайында Хоойлуну хүлээп алган.

Оон соонда Эвилелдің Соведи ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң Президиумунуң сессиялар аразында хүлээп алган Чарлыктарының дугайында ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң Президиумунуң Секретары **Н. М. Пегов**туң илеткелин дыңнаан. Чарлыктарны палата бир үн-биле бадылаан.

Хүн чурумунуң — ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң болгаш даштыкы күрүнелериниң парламентилериниң аразынга төлээлер солчуушкунунуң дугайында үшкү түүлүнүң талазы-биле илеткел кылыры-биле — Эвилелдің Соведининиң Даргазының оралакчызы депутат **В. П. Мжаванадзеге** сөс берген.

ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң 1955 чылдың февраль 9-тагы Декларациязы өске күрүнелериң парламентилер бөлүктеринге болгаш чонунуң ортузунга изиг деткимчени алган деп ол чугаалаан. Даштыкы чурттарның тайбыңны деткиринге болгаш камгалаарынга сонуургалдыг бүгү-ле бөлүктери Декларацияны онза таарымчалыы-биле хүлээп алган. 1955 чылда болган парламентилер төлээлериниң солчуушкуну янзы-бүрү чурттарның парламентилериниң аразынга шуут харылзааларны тургузар дугайында ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң саналы улустарының болгаш күрүнелериниң аразынга улам-на ханы билчир чорукка чигиниг чок идигни берип турар, ындыг болганда улустар аразының дүшкүүрлүг чоруктарын кошкадырынга база идиг берип турар деп түвени көргүскен.

Бо чылын ССРЭ-ге даштыкының эвээш эвес парламентилер төлээлери чораан дээрзин илеткелчи демдеглээн. Даштыкы төлээлер-биле Совет күрүне удуртукчуларының болгаш совет хамаатыларның ужуражышкыннары найыралдың болгаш кайы-кайызын билчир чоруктуң байдалынга өскерилге чок эрткилеп, янзы-бүрү айтырыгларның талазы-биле чыгашкын чок чугаалажылгаларың болгаш санал-оналдарның хостуг солчуушкуну характерлиг болган.

Бистиң аалчыларывыстың бүгү күзелдерин хандырар болгаш оларның сонуургааны бүгү-ле айтырыгларга үзе харыларны бээр деп күзел-чүткүл бистиң талавыстан илергейлетинген деп В. П. Мжаванадзе онзалап демдеглээн.

Даштыкы парламентилериниң төлээлериниң кежигүннери ССРЭ-ге чоруп турганының үезинде-даа, төрээн чуртунче ээп чана бергениниң соонда-даа ажыл-агыйының, эртемниң, культураның эң-не янзы-бүрү адырларынга Совет Эвилели-биле харылзааларны тургузарының ажыктыының дугайын каш удаа медеглеп турганнар.

Сөөлгү үениң дургузунда ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң төлээлери даштыкы күрүнелериниң парламентилериниң чалаанын ёзугаар элээн хөй чурттарга: Финляндияга, Польшага, Албанияга, Югославияга, Чехословакияга, Болгарияга, Венгрияга, Герман Демократтыг Республикага чораан. Ол бүгү чурттарга ажыл-агый болгаш культура тургузуушкуну-биле таныжарының калбак аргаларын совет парламентарийлерге тывыскылаан.

ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң төлээлери Даштыкы күрүнелерге чоруп турганының үезинде бүдүрүлгелерге, албан черлеринге баргылап, ажылчыннар-биле, тараачыннар-биле, интеллигенция-биле, эртемниң болгаш культураның ажылдакчылары-биле ужурашкылап, Совет Эвилелинде ажыл-агый болгаш культура тургузуушкунунуң дуржулгазын оларга найыралдыг ёзу-биле чугаалап бергилээн. Үлетпүр болгаш көдээ ажыл-агый бүдүрүлгезин организастаарында, эртемниң, культураның болгаш уран-чүүлдүң албан черлериниң ажыл-чорудулгазында бистиң Төрээн чуртувуска ажыктыы-биле ажыглатынган туруп болур хөй-хөй үнелиг болгаш солун түүлдерни совет төлээлериниң кежигүннери боттарының өөлчээнде ол чурттардан база көргеннер.

Совет Эвилелиниң бүгү делегейде харылзааларының хөгжүлдезин тодаргайлап турар саннарны илеткелге көргүскен. Бир эвес 1950 чылда ССРЭ-ге даштыкыдан янзы-бүрү 156 төлээлер чораан болза, 1955 чылдың 11 айларының дургузунда бистиң чуртувуска 700 хире даштыкы төлээлер болгаш 6 мүн хире туристер чораан. Совет Эвилелинден даштыкыга 600 ажыг совет төлээлер болгаш хөй-хөй туристер чораан.

Парламентилер төлээлериниң солчуушкунунуң 1955 чылда болган таарымчалыг дуржулгазы улам-на калбарып, улустар аразынга тайбыңны улам ынай быжыглаарынга идиг бээр дээрзинге идегеп турар бис деп депутат Мжаванадзе түңнелинде чугаалаан.

Оон соонда илеткел талазы-биле саналдар өгелээн. Улустар аразының дүшкүүрлүг чоруктарын кошкадырынче, улустар аразынга кады ажылдажылганы калбартырынча, болгаш тайбыңның хөрөөн быжыглаарынче угландыр Совет чазактың бо чылын кылган базымнарын депутаттар бир үн-биле түүлдүгүүнүп, эштер Булганиниң болгаш Хрущевтуң Индияга, Бирмага, Афганистанга найыралдың аян-чоруун кылып чорааның улуг ужур-дузалының дугайын олар чугаалаан, ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң төлээлериниң даштыкы күрүнелерге чорааның дугайында боттарының сагыш бодалдарын чугаалаанар.

Бо чылдың октябрьда ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң төлээлери Болгарияга чораан. Ол төлээлерни баштап чораан депутат **Н. И. Беляев** Совет Эвилелиниң төлээлекчилерин ол чурттуң улузу чүректиң ханызындан утказаның чугаалаан. Ол дээрге, бистиң чуртувуска болгаш бистиң улузувуска хамаарыштыр болгар улустуң кайгамчык улуг ынакшылының өөрүнчүг көргүзүү болган деп ол чугаалаан. Төлээлер Болгарияга турганының үезинде элээн хөй хоорайларга болгаш суурларга барып, эң улуг гидростанцияларның болгаш суг хөөлбектериниң түүгларын көрүп, хөй-хөй үлетпүр бүдүрүлгелериниң, көдээ ажыл-агый кооперативтериниң, күрүне ажыл-агыйларының, машина-трактор станцияларының ажылы-биле танышкан.

Улустуң эрге-чаргазының чылдарының дургузунда Болгарияга болган улуг өскерлиишкиннериниң дугайын депутат Беляев чугаалаан. Чуртта хөй санныг заводтарны болгаш фабрикаларны, электростанцияларны, шахталарны, культураның болгаш кадыкшылганың албан черлерин, школаларны туткан. Көдээ ажыл-агыйда база улуг өскерлиишкиннер болган.

Болгарияга бистиң төлээлеривистиң чорааны бистиң улустарывыстың аразында чүректиң ханызындан акы-дунма харылзааларны улам-на быжыглаан болгаш тайбыңга ынакшылдыг демократтыг чурттарның улустарының улам ынайгы сыйлый каттыжышкынының хөрөөнге чугаажок салышкын болган деп оратор түңнелинде чугаалаан.

Депутат **И. К. Замчевский** (Ленинград) Ленинградка чораан элээн хөй даштыкы күрүне болгаш хөй-ниити ажылдакчыларының чугааларын бодунуң саналынга көргүскен. Ол чугааларда совет кижилериниң амыдыралы-биле болгаш ажылы-биле бүгү талалыг таныжар арганы тывысканы дээш өөрүп четириишкин, Ада-чурттуң Улуг дайынының үезинде болгаш тайбың тургузукчу күш-ажылдың чылдарында ленинградчылларның илергейлээни эрес шудургу болгаш маадырлыг чорукка маңгадаашкын илергейлетинген.

1955 чылдың дургузунда Ленинградка 600 ажыг даштыкы төлээлер, туристер-биле кады бо хоорайга 68 чурттардан он мүн ажыг даштыкы кижилер чораан. Оларның аразынга чоннуң янзы-бүрү кезектериниң төлээлекчилери, күрүне болгаш хөй-ниити ажылдакчылары, эртемденнер, инженерлер, коммерсантылар, ажылчыннар, ламалар чораан. Даштыкы аалчылар Ленинградка оларның сонуургааны бүгү-ле чүүлдер-биле таныжар арганы болган.

Депутат **Н. С. Патоличев** (Белорус ССР) Герман Демократтыг Республиканың чурттакчылары совет парламентарийлерни эвилец-чаагай хүлээп алганын чугаалаан. Совет Эвилелиниң төлээлериниң кежигүннери дагжылар-биле, судно тудугжулары-биле, химия заводтарының болгаш пөс-таавы заводтарының ажылчыннары-биле ужуражып, алды чыл догунаашкынынның дургузунда бодунуң улус ажыл-агыйының болгаш культуразының хөгжүлдезинге улуг чедиишкиннерни чедип алган демократтыг аныяк республиканың чедиишкиннери-биле танышкан. Герман Демократтыг Республика демократтыг лагерьниң чурттарының дузаламчызынга даянып алган, бергелерни ажып эртпишаан, социалистиг тургузуушкуннуң делгем орууне үнген.

ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң төлээлериниң Герман Демократтыг республиканга чорааны улустар аразынга тайбыңны болгаш найыралды быжыглаарының хөрөөнге бараан болур дээрзинге бүзүрелин депутат Патоличев илергейлээн.

Эш В. П. Мжаванадзениң илеткелиниң талазы-биле санал бергеш, депутат **Н. М. Пегов** ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң төлээлериниң Венгр Улус Республикага чорааныының дугайын, база депутат **М. С. Синица** (Киев область) Индияның, Югославияның, Францияның, Швецияның, Сирияның, Японияның, Австрияның болгаш бо чылын Совет Эвилелинге чораан өске-даа чурттарның төлээлекчилери-биле украин улустуң ужуражышкыннарының дугайын чугаалаан.

Даштыкы херектер талазы-биле комиссияның кежигүнү депутат **И. Г. Кэбиниң** (Эстон ССР) саналын ёзугаар ССРЭ-ниң Дээди Соведининиң болгаш даштыкы күрүнелериниң парламентилериниң аразынга төлээлер солужар дугайында доктаалды палата бир үн-биле хүлээп алган.

Эвилелдің Соведининиң хуралы оон-биле хагдынган деп чарлатынган.

Декабрь 29-та эртенгениң 10 шакта Эвилелдің Соведининиң болгаш Националдар Соведининиң каттышкан хуралы болган.

(СЭТА).

Тыва областың VII комсомол конференциязы

Бо чылдың декабрь 23—24 хүнеринде Кызылдың Сталин аттыг культура Бажынынга областың VII комсомол конференциязы болуп эрткен.

ВЛКСМ обкомунуң ажылының дугайында отчёт илеткелди комсомол обкомунуң секретары эш **И. Цевелев** кылган.

— Областың комсомол организациязы аныяктарны кижизидериниң, областың хүрүнунга салдынган ажыл-агыйжы база политиктиг сорулгаларны чедиишкиниг шиитпирлээринче оларның күштерин эвилеллээриниң талазы-биле эрткен отчёттуг үеде эвээш эвес ажылдарны кылган—деп илеткелчи демдеглээн.

Бистиң областың көдээ ажыл-агыйының ажылдакчылары эрткен отчёттуг үеде улуг чедиишкиннерни чедип алган. 1955 чылда бистиң область малдың баш санын өстүрериниң планын күүсеткен, оон продуктулуун элээн бедиткен. Областың колхозтарының болгаш совхозтарының ховуларындан элбекшиддиг дүжүт ажаан алдынган, тараа белеткелериниң күрүне планын бистиң область сентябрь 17-де хуусаа бетинде күүсеткен. Амгы үеде областа 12 миллионер колхозтар бар. Областың көдээ ажыл-агыйында бо чедиишкиннерни чедип алырынга комсомолчуларның болгаш аныяктарның киржилгези эвээш эвес болганын эш Цевелев демдеглээн. Амгы үеде областың көдээ ажыл-агыйында 4544 комсомолчулар ажылдап турар, оларның иштинде 3911 комсомолчу колхозчулар бар, а 633 комсомолчулар совхозтарда болгаш МТС-терде ажылдап турарлар.

Ниитиниң мал ажылын хөгжүдер херекке областың комсомол организацияларының киржилгези сөөлүг үеде элээн экижээн. Амгы үеде мал ажылында 1068 комсомолчулар ажылдап турар, азы бүгү колхозчу комсомолчуларның ниити санының 30 хуузу болуп турар. ВЛКСМ обкомунуң III пленумунуң кыйырышын өзугаар мал фермаларынга ажылдары-биле 300 комсомолчуларны немеп чоруткан. Областың колхозтарында болгаш совхозтарында аныяк саанчыларның саны өскен, сүт саалдазын көвүдеп, СЭКП-ниң XX съездизинге төлептиг ужуражыр дээш олар боттарынга белиткен хүлээлгелерин алганнар. Чижээ, Улуг-Хем районда «Күш-ажылдың хостуг» колхозтуң зоотехникти комсомолчу эш Чуриуң удуртулгазы-биле комсомолчу саанчылар сүт саалдазын 1955 чылда дыка бедиткен. Аныяк саанчы комсомолчуэш Тюлюш Валентина бодунга быжыглаан саар инектерниң бирээзинден-не 168 килограмм сүттү ап, 1 тонна ажыг өржагны чуртка берген. эш Кыргыс Александра 1600 килограмм сүттү, эш Уванча 1150 килограмм сүттү саан алганнар.

Бир эвес ВЛКСМ-ниң обкому, райкомнары болгаш комсомол эге организациялары бүгү аныяк саанчыларның ортузунга массаг-политиктиг болгаш организакчы ажылдарны чогуур негеллезинге чедир күштелдирген болза, сүт саалдазы областка оондаг бедик болган турарын илеткелчи миниш чугаалаан.

ВЛКСМ-ниң Сут-Хөл, Барыын-Хемчик, Тес-Хем райкомнары аныяк малчыннар ортузунга ажылды дыка четпес чорудуп турарлар, оон ужурунда ол районнарның колхозчу комсомолчуларының мал ажылында киржилгези дыка чавыс. Чижээ, Барыын-Хемчик районнуң 478 колхозчу комсомолчуларынган чүгле 73 кижи мал ажылында ажылдап турар. Хой ажыл-агыйы болза, мал ажылының бедик продуктулуг адыларының бирээзи болур. Ындыг турбуже аныяк хойжуларның ортузунга ажылды ВЛКСМ-ниң чамдык райкомнары, эге организациялары база-ла четпес чорудуп келгеннер.

Чер ажылын сайзырадыр, тарааның дүжүдүн бедидер херекке комсомолчуларның болгаш аныяктарның ролю бедээн. Комсомол организацияларының инициативазы биле аныяктарның 86 трактор бригадалары тургустунган. Чер ажылдарының планнарын чогуур агротехниктиг хуусаалларда белик деннелдиг күүседир дээш социалистиг чарыш оларның арызынга калбарган. Чаа-Хөл МТС-те аныяктарның № 1 трактор бригадазының (бригадир эш Чылбак) кежигүннери бо чылын 3315 гектар чымчак черни аңдарар хүлээлгезин 4983 гектар кылдыр хуусаа бетинде күүсеп, 4452 литр кывар, чазар материалдарны камнап алганнар.

Оон-биле чергелештир, областың элээн хөй колхозтарының база МТС-терниң болгаш совхозтарының комсомол организациялары чер ажылын сайзырадыр, оон дүжүттүүн бедидери дээш демиселди ам-даа ыракта кошкак чорудуп турарын илеткелчи чугаалаан.

Үлепүрүүн улам-на бедик хөгжүлдезин чедип алырының талазы-биле СЭКП ТК-ның июль Пленумунуң төөгүлүг доктаалын амыдыралга боттандырар, партияның XX съездизинге чедиишкиниг ужуражыр дээш областың аныяк үлепүржүлери хайнышкыныг ажылдап турарлар. Областың бүдүрүлге черлеринде 1167 комсомолчуларлыг 36 комсомол организациялары ажылдап турар. Кызыл хоорайның бүдүрүлгелеринде 600 ажыг комсомолчулар бар, оларның иштинден 400 кижи бүдүрүлгелериниң мурнакчылары болуп турар.

Тожу районнуң комсомолчулары болгаш аныяктары районнуң өлүк тывыжының планнарын күүседиринге идепкейлиг киржип турарлар. Ол районнуң «Май 1» колхозтуң кежигүнү комсомолчу эш Оюн-оол бо чылдың аңныыр сезонунда 37 киштерни, 500 диицни аңнап тыпкан, комсомолчу аңчы кыстар Лопсан Лида, Ак Мария олар 205—205 диициннерни аңнап тыпканнар.

•

ВЛКСМ-ниң обкому, хооркому болгаш райкомнары бүдүрүлге черлеринде комсомол организацияларын сула удуртуп, оларга практиктиг дузаны четпес көргүзүп турарын илеткелчи демдеглеп, моон соңгаар бүдүрүлге черлеринде комсомол организацияларынга удуртулганы күштелдиреринин, ажылчы аныяктарның ортузунга комсомолдуң кижизидилгелиг болгаш организакчы ажылдарын экижидериниң эргежок чугулазын айыткан.

Областың дыка хөй комсомолчулары болгаш аныяктары марксисчи-ленинчи теорияны улуг сонуургал-биле өөренип, боттарының политиктиг билиглерин кызымаккай, соксиал чокка бедидип турарын эш Цевелев демдеглээн. 1955—1956 өөредилге чылында комсомол чырыдышкынының политчеткинде 6676 комсомолчулар болгаш аныяктар өөренип эгелээн. Оларның хөй нуруузу комсомол чырыдышкынының системазында политшколаларда болгаш бөлүмнерде өөренип турарлар. Комсомолчуларның болгаш аныяктарның политиктиг өөредилгезинге удуртулганы ВЛКСМ-ниң элээн хөй райкомнары база эге организациялары чаа өөредилге чылында элээн экижиткен. Оон-биле чергелештир областың комсомолчуларының болгаш аныяктарының политиктиг өөредилгезинде дыка улуг четпестер бар. Чөөн-Хемчик районнуң «Большевик», «Искра» колхозтарда комсомолчуларның политөөредилгезиниң бөлүмнеринде кичээлдер амгы үеде үзүктелиишкиниг болуп турар. ВЛКСМ-ниң Кызыл хооркому, Каа-Хем, Барыын-Хемчик болгаш Улуг-Хем райкомнары комсомолчуларның болгаш аныяктарның политиктиг өөредилгезин дыка четпес удуртуп турар. Кызылда «Тыва тудуг» трестизинде 25 комсомолчулар амгы үеде кайда-даа өөренмейн турарлар.

Комсомол чырыдышкынының элээн хөй политшколаларында болгаш бөлүмнеринде эртинг деннели ам-даа куду, чамдык пропагандистерниң кичээлдерге кылып турар беседалары амыдыралдан, ажыл-агыйның сорулгаларындан хоорук болуп турар.

Комсомол чырыдышкынының системазында чаа өөредилге чылының эгелээнинден бээр марксисчи-ленинчи теорияны кичээлдиң аргазы-биле областың 700 ажыг комсомолчулары өөренип турарлар. Ындыг болза-даа бот кичээлдиң аргазы-биле өөренип турар комсомолчуларга болгаш аныяктарга ВЛКСМ-ниң чамдык райкомнары база эге организациялары практиктиг дузаны чедирбейн турар. Аныяктар ортузунда комсомол организацияларының турары лекция пропагандазы ам-даа дыка куду деннелде. Комсомол организацияларының аныяктар ортузунда чорудуп турары идеологтуг ажылында кол четпес үүл болза, оон амыдыралдан хоорук, ажыл-агыйның тодаргай сорулгалары-биле сырый холбашпайн турары болур. ВЛКСМ-ниң Барыын-Хемчик райкомунуң чанында илеткелчилер белүүнүң кежигүннери колхозчу аныяктарның ортузунга лекцияларны эң-не эвээш номчуп турар, а номчутунуп турар лекциялар колхозтарның ажыл-агый сорулгалары-биле, колхозтарының амыдыралы-биле холбашпайн турар.

Аныяктар ортузунга идеологтуг ажылды чамдык комсомол организацияларында кошкатканының түүнелинде чамдык аныяктарның талазындан хөй-ниитиниң чуруумун үрээр, арагалаар, хулиганнар, оорлаар, шажынның хоозун артынчыларынга үүлүүр таварылгаларның фактылары бар болуп турар. Аныяктарның ортузунга идеологтуг ажылды улам-на экижидиринче, аныяктарның медерелинде эргиниң артынчыларынга улур демиселди күштелдиринче илеткелчи улуг кичээнгейни салган.

Областың аныяктарының ортузунда күш-культура болгаш спорт ажылы дыка четпес чорун турар. Комсомол обкому, хооркому болгаш райкомнары аныяктар ортузунга күш-культура, спорт ажылын эрегтей удуртуп келгеннер.

Аныяктар ортузунга күш-культура болгаш спорт ажылын күштелдирер талазы-биле комсомол организацияларының ажылынга областың күш-культура болгаш спорт комитединиң даргазы эш Горбунов ыракта четпес дузалап келгенин илеткелчи чугаалаан.

Өзүп олурар аныяк салгакчыларны өөредир, кижизидер херекке областың школаларында комсомол болгаш пионер организацияларының ролю элээн бедээн.

Амгы үеде областың школаларында 31611 школачылар өөренип турар. Школаларда 12444 пионерлерлиг 140 дружиналар ажылдап турар. Областа 6710 комсомолчу өөреникчилерни каттыштырган комсомол организацияларының ужур-дузазы улгаткан.

Туранның № 1 чеди чыл школазында комсомол организациязы бодунуң бүгү ажылын школаның өөредилге-кижизидилгелиг ажылынга бүрүн таарыштыр чорудуп турар. Аныяк мичуринчилериниң кәтчимистиг садын ында комсомолчулар болгаш пионерлер тарып өстүргеннер. Ам ында школа чаныңа дуржулга участогу бар. Эки ажылдыг ындыг комсомол, пионер организациялары областың өске-даа школаларында хей.

Оон-биле чергелештир, школаларның комсомол, пионер организацияларының ажылында улуг четпестерниң барын илеткелчи демдеглээн. 1954—1955 өөредилге чылының программазын областың школалары 80,2 хуу күүсеткен ийикпе, азы 1953—1954 өөредилге чылынга деннээрге 1.8 хуу куду болган. 1955—1956 чаа өөредилге чылының бирги удуунунда областа 941 школачы комсомолчулар багай өөренгеннер. Кызыл хоорайның болгаш Чаа-Хөл, Чөөн-Хемчик районнарының чамдык школаларында үстүү классстарның чамдык өөреникчилери хөй-ниитинин чурумун үрээр, харын-даа оорлаар, хулиганнаар чоруктарны болдуруп турганнар. Бо фактылар болза, ВЛКСМ-ниң Кызыл хооркому болгаш чамдык райкомнары школачыларның ортузунга коммунистиг кижизидилгениң ажылын багай чорудуп келгенибиле тайылбырлатынар.

Ажылчын болгаш көдээ аныяктарның кежээки школаларының ажылын ВЛКСМ хооркомунуң, райкомнарының болгаш комсомол эге организацияларының кичээнгейиниң төвүнге тургузарының эргежок чугулазын илеткелчи онзалап демдеглээн.

Областың комсомол организациязының ажыл-чорудулгазында шүгүмчүлелдиң болгаш бот-шүгүмчүлелдиң ам-даа кызыызын, илерээн четпестерни узуткаар талазы-биле демиселдиң кошкаан илеткелчи миниш демдеглээн.

Областың комсомол организациязының ревизия комиссиязының ажылының дугайында эш **Луконина** илеткел кылган.

ВЛКСМ обкомунуң ажылының дугайында отчёт илеткелдиң талазы-биле бир дугаарында ВЛКСМ-ниң Бай-Тайга райкомунуң секретары эш **Ш. Кандан** конференцияга санал берген.

— Районнуң мурнунга салдынган ажыл-агыйның болгаш культура тургузукшуунун сорулгаларын күүседир талазы-биле районнуң комсомол организациялары партия болгаш совет организацияларга багай эвес дузалап турар—деп эш Кандан бодунуң саналынга демдеглээн. Амгы үеде районнуң колхозтарының мал ажылында 171, ховуда ажылдарында 248, тудугларда 135 комсомолчулар ажылдап турар. Оларның хөй кезии боттарының хүлээнген ажылдарын ак-сеткилдиг күүседип, колхоз бүдүрүлгезиниң мурнакчылары болуп турарлар.

Оон-биле чергелештир, эш Кандан районнуң комсомол организациязының ажылында бар четпестерни демдеглевишаан, ВЛКСМ обкомунуң бюрозунуң, оон секретарларының ажылында улуг четпестерни болгаш частырыгларны шыңгыы шүгүмчүлеп илереткен.

Эрткен отчёттуг үеде ВЛКСМ обкому Бай-Тайганың комсомол организациязынга практиктиг дузаны дыка кошкак көргүзүп келген. Обкомнуң районга чораан төлээлери эштер Петров, Хажытпаа олар саннар, фактылар чыып, бижип алгаш дедир чаныр келгеннер.

ВЛКСМ обкомунуң пропаганда болгаш агитация килдизи (эш Юмбу) комсомолдуң политөөредилгезиниң хөрээн дыка четпес удуртуп турарын эш Кандан демдеглээн. Районда комсомолдуң политшколалары база белүүнмери амга чедир өөредилге номнары-биле болгаш программалар-биле четче хандыртынмаан.

Областың комсомол организациязының идеологтуг ажылының айтырыгларын ВЛКСМ обкомунуң эрткен отчёттуг үеде чорудуп келген ажылының талазы-биле отчёт илеткелде дыка эренгей, кыры-биле көргүскенин ВЛКСМ-ниң Барыын-Хемчик райкомунуң секретары эш **А. Куулар** бодунуң саналынга чугаалаан.

ВЛКСМ-ниң обкому, оон пропаганда болгаш агитация килдизи комсомолдуң политөөредилгезиниң хер

Румыниянын ажылчын партиязынын ийиги съездизи

БУХАРЕСТ. Декабрь 26-да эртенги хуралга съездиниң төлөөлери Румыниянын ажылчын партиязынын Төп Комитединиң отчёт илеткелин чугаалажырын үргүлчүлөөн.

Партияның Плоешти хоркомунуң секретары Константин Анка хоорайның үлетпүрүнүн хөгжүлдезиниң чедишкиннериниң дугайын чугаалаан, кадрларны белеткээриниң болгаш кижизидериниң, масса-биле харылзааны быжыдарының талазы-биле партия организацияларының ажылының дүржулгазын солушкан.

Крайово областың Курмэтра сууриун көдээ ажыл-агый эштежилгезиниң даргазы Константин Вацэ, Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры паровоз машинистизи Штефан Лунгу, партияның Тимишоар обкомунуң секретары Василе Патилинец, Карстанцк областың Хыршев МТС-тиң директору Ион Кэчуляну, Румыниянын ажылчын партиязының Төп Комитединиң Политбюро кежигүнү Н. Кишиневский, партияның Галац обкомунуң секретары Раду Дулгеру, өөредилге министри Илен Мургулеску, күрүнеиң план комитединиң даргазының оралакчызы Мария Гастон болгаш өскелер бо хуралга база чүве чугаалааннар.

Съезд мооң адаанда резолюцияны чаңгыс эп-сеткил-биле хүлээп алган:

1. «Румыниянын ажылчын партиязының бирги болгаш ийиги съездилериниң аразында үениң иштинде Румыниянын ажылчын партиязының Төп Комитединиң ажыл-чорудулгазын үүлүүг деп бадылаар.

2. Эш Георге Георгиу-Дежтиң кылганы, Румыниянын ажылчын партиязының Төп Комитединиң илеткелинде илеретинген чоокку сорулгаларны болгаш политиктиг шугумун үүлүүг деп бадылаар, социалистиг экономиканың тудуушкунунда, партияны хажык чок быжыдарынга, улус-демократтыг күрүнени быжыдарынга, улустуң материалдыг болгаш культурлуг амыдыралының деңнелин бедиринге, тайбыңны камгалаарынга партияның ажылының демиселиниң программы кылдыр оларны хүлээп алыр».

Ажылчы чоннарның Венгр партиязының Төп комитединиң бирги секретары Матиас Ракошиниң, Италияның Коммунистиг партиязының удуртулгазының кежигүнү Джованни Роведтиң, Испаниянын Коммунистиг партиязының чиңгине секретары Долорес Ибаррурининиң, Болгарияның Коммунистиг партиязының Төп комитединиң бирги секретары Тодор Живковтуң, Чехословакияның Коммунистиг партиязының Төп комитединиң Политбюро кежигүнү Вацлав Копецкийниң, Польшаның каттышкан ажылчын партиязының Төп комитединиң Политбюро кежигүнү Зенон Новактың байырлыг чугааларын съездиниң киржикчилери чылыы-биле утказан.

Кежээки хуралга Ревизия төп комиссиязының илеткелиниң талазы-биле резолюцияны хүлээп алган соонда 1956—1960 чылдарда улус ажыл-агыйының хөгжүлдезиниң ийи беш чыл планының талазы-биле Румыниянын ажылчын партиязының ийиги съездизиниң директиваларының дугайында Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Киву Стойка илеткел кылган.

Үлепүр талазы-биле ийиги беш чыл планының сорулгаларын тайылбырлавышаан, ийиги беш чылдың төнчүзүнде үлетпүр продукциязының хемчээлин 1948 чыл-биле деңнээрге 5,4—5,6 катап көвүдээр деп Киву Стойка айыткан.

Ийиги беш чылда чиик болгаш азышчем үлетпүрүнүн бүдүрүлгезин 50 хуу улгаттырары директиваларда көрдүнген.

Көдээ ажыл-агый талазы-биле ийиги беш чыл планының сорулгаларының дугайын чугаалавышаан, ийиги беш чыл планында көдээ ажыл-агыйның кол сорулгазы болза, көдээ ажыл-агыйның бараанныг продукциязының өзүлдезин хандырары болур, ооң хөй кезии социалистиг сектордан алдынган турар ужурлуг деп Киву Стойка демдеглээн. 1960 чылда тараа бүдүрүп үндүрерин 15 миллион тонна чедирери көрдүнүп турар.

Малдың баш санын көвүдедири ылангыяда ооң продуктулуун өстүреринге онза кичээнгейни ийиги беш чыл планында салып турар. 1960 чылда барык 1300 тонна эт алдынган турар апаар, ооң иштинде хаван эзди 600 мун тонна, 25 миллион гектолитр сүт, 34 мун тонна дүк болгаш оон-даа өске.

Ийиги беш чылда күрүнеиң болгаш кооперация садының үүрмектеп садар бараан саарылгазының хемчээли барык 60 хуу өзер, 1950 чылда 45-46 миллиард хире лей (акша) четкен турары директиваларда көрдүнүп турар. Ол ышкаш даштыкы садыг база өзер.

Киву Стойка бодунуң илеткелиниң түңнелинге медеглээни: «Ийиги беш чыл планының талазы-биле директивалар болза, социалистиг, экономиктиг болгаш культурлуг тургузуушкунуң улуг программазы болуп турар. Олар улус ажыл-агыйының объективтиг аргаларының анализинге үндезилээш чогаатынган боттуг программа болуп турар. Ийиги беш чыл планын күүседириниң магадылалы болза, күш-ажылга ынакшылдыг болгаш чогаадыкчы мергежилге салым-чаяанныг бистиң улузувустуң изиг патриотизми болгаш күш-ажылчы көдүрлүүшкүнү, партияның мерген удуртулгазы, Совет Эвилелиниң акы-дуңма дузаламчызы, социалистиг лагерьниң бүгү чурттары-биле экономиктиг найыралдыг кады ажылда-жылга, тайбыңга ынакшылдыг бүгү чурттар-биле экономиктиг харылзааларны хөгжүдери болуп турар.

Ооң соонда илеткелди чугаалажыры эгелээн.

Японияның Коммунистиг партиязының болгаш Исландияның социалистиг чаңгыс аай партиязының байырлыг телеграммнарын съездиге номчуп дыңнаткан.

Декабрь 27-де съездиниң эртенги хуралынга 1956—1960 чылдарда улус ажыл-агыйының хөгжүлдезиниң ийиги беш чыл планының талазы-биле Румыниянын ажылчын партиязының ийиги съездизиниң директиваларының дугайында Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Киву Стойканың илеткелин чугаалажыры доозулган. Илеткелди чугаалажырынга Румыниянын ажылчын партиязының ТК-зының Политбюро кежигүннери Александру Могиорош болгаш Петре Борила, партияның Сталин обкомунуң секретары Максим Бергяну, Клуж университетиниң ректору Ладиславу Баняни болгаш өскелер-даа киришкен.

1956—1960 чылдарда улус ажыл-агыйының хөгжүлдезиниң ийиги беш чыл планының талазы-биле директиваларны съезд чаңгыс үн-биле бадылаан.

Ооң соонда Румыниянын ажылчын партиязының Уставының өскерилгелериниң дугайында Румыниянын ажылчын партиязының ТК-зының секретары Николае Чаушеску илеткел кылган.

Н. Чаушескунуң илеткелиниң талазы-биле калбарган шүүмчүлелдерге съездиниң төлөөлери Румыниянын ажылчын партиязының өскертинген уставының төлевилелин чаңгыс эп-сеткил-биле бадылаан.

Великобританияның Коммунистиг партиязындан Палм Датт, Бельгияның Коммунистиг партиязындан Рене Белен, Кореяның күш-ажыл партиязындан Хан Сан Ду, Германияның социалистиг чаңгыс аай партиязындан Карл Ширдеван, Германияның Коммунистиг партиязындан Оскар Нейман, күш-ажылдың албанн партиядан Хаки Тоска, Моолдуң Араттың-революстуг партиязындан Г. Чимид, Австрияның Коммунистиг партиязындан Рудольф Рихтер съездиге байыр чедиргеннер.

Герман Демократтыг Республика биле Кыдат Улус Республиканың аразында найырал болгаш кады ажылдажылга дугайында керээ

ПЕКИН. Герман Демократтыг Республика биле Кыдат Улус Республиканың аразында найырал болгаш кады ажылдажылга дугайында керээ Пекинге бөгүн ат салдынган.

Каттышкан Нацияларның принциптеринге болгаш Уставынга дүүштүр бүгү делегейге тайбыңны болгаш улустарның айыл чок чоруун хандырар сорулгалыг улустар аразының бүгү-ле чорудулгаларынга ийи күрүне ак-сеткилдиг кады ажылдажылганың чуруму-биле киржиргер деп ат салдынган документиде чугаалап турар.

Ийи күрүнелериниң эрге-ажыктарынга хамааржыр улустар аразының бүгү-ле чугула айтырыгларынга дүгүржүп турар талалар кайызы-даа акы-дуңма эп-сеткил кадар өзү-биле консультастажыр деп керээде оон ыңай айыткан. Ооң-биле кады боттарының девискээрлериниң дээш болбас чоруун болгаш боттарының күрүнелериниң айыыл чок чоруун хандырарын чугулалап көөрүнче, а ол ышкаш бүгү делегейге тайбыңны быжыглаарынче олар онза сагыш кичээнгейин салырлар.

Кайы-кайызының бүрүн эргезин хүндүлежиринге, иштики херектеринге холгаарлаппазынга, дең эргелерге болгаш кайы-кайызынга ажыктыг болурунга үндезилээш, дүгүржүп турар талалар боттарының күрүнелериниң эрге-ажыктарынга дүүштүр найыралдыг харылзааларны бүгү талазы-биле быжыглаарын болгаш калбартырын хүлээнгеннер.

Ийи күрүнелериниң тайбың тургузуушкуннарының эрге-ажыктарынга таарыштыр экономиктиг дузаламчыны бот-болунга удур-дедир алчырын, а ол ышкаш экономика, эртем-техника болгаш культура талазы-биле кады ажылдажылгазын улам ыңай хөгжүдерин дугуржүп турар талалар шиитпирлээннер.

Германияның чаңгыс эвин тайбыңга ынакшылдыг болгаш демократтыг күрүне кылдыр катап тургузарынга чедир азы ук керээни өскертир ийикпе күш чок болдурар деп чарлаар дугайында дугурушкан талаларның кайызы-даа чөпшээрешпээнде ук керээ күштүг болур.

(СЭТА).

Венгр Улус Республика. Будапештиниң каас-коя идиктер кылыр фабриказында быжыкчы Иштван Банфалви ында 43 чыл ажылдап турар. Кончуг эки ажылы дээш аңаа «Чиик үлетпүрүнүн шылгараигай ажылдакчызы» деп хүндүлүг атты тывыскан. Хоочун бүдүрүлгечи бодунуң байлактыг дүржулгазын аныяк ажылчыннарга күзелдии-биле дамчыдып берип турар.

Чурукта: Иштван Банфалви аныяк быжыкчыларга бодунуң ажылының методтарының дугайын чугаалап берип турары.

Фото Мадьяр фотонуу.

МАР-ның чазааның болгаш ГДР-ниң чазак төлээлериниң кады кылган медеглели

УЛАН-БАТОР, декабрь 27. (СЭТА). МАР-ның чазааның болгаш МАР-да найырал хуузу-биле чоруп турар ГДР-ниң чазак төлээлериниң кады кылган медеглелинде ат салышкыны бөгүн Моол Арат Республиканың Министрлер Чөвүлелиниң Улан-Баторда хуралдаар залынга болган.

Медеглелге ат салып турда МАР-ның талазындан МАР-ның Премьер-Министри Ю. Цеденбал, Улустуң улуг хуралының Президиумунуң даргазы Ш. Самбу, Улустуң улуг хуралының даргазы Ц. Дугурсурун, Улустуң улуг хуралының Президиум кежигүнү Д. Домба, премьер-министрниң оралакчылары Д. Майдар, Л. Цэнде, С. Лубсан, С. Авирэд олар олурушканнар.

ГДР-ниң талазындан ГДР-ниң Премьер-Министри Отто Гротеволь баштадыр ГДР-ниң чазак төлээлериниң кежигүннери олурушканнар.

Ийи чурттарның тайбыны болгаш чечектелиишкини дээш немец болгаш моол улустарның аразында найыралдыг харылзааларны улам-на быжыглаарынче талаларның күзел-чүткүлү МАР-ның болгаш ГДР-ниң чазактарының кады кылган медеглелинде демдеглетинген. КНО-да эрге ёзугаар БҮР-га хамааржыр олутту дүрүм чок ээлеп турар чанкайшичи төлээлекчиниң шуугаазынныг удурланыышкынының түңнелинде МАР-ны КНО-нуң кежигүнүнге хүлээп албайн барган чорукту медеглелде буруу шаап көрген.

Медеглелге ат салдынган соонда ГДР-ниң МАР-да элчини Кенигтиң тургусканы хүлээп алыышкын болган. Хүлээп алыышкын эвилең, найыралдыг байдалга эрткен.

Баштайгы орус революциянын 50 чыл оюнга тураскааткан делгелге Пекинде ажыттынган

ПЕКИН. 1905—1907 чылдарның баштайгы орус революциязының 50 чыл оюнга таварыштыр улуг делгелге Пекинниң күрүне библиотеказында ажыттынган.

Хөй санныг фото чурүктар болгаш диаграммнар революцияның бүдүүзүнде Россияда байдалды, база ол ышкаш царизмге удур ажылчы чоннарның революстуг демиселиниң чорудулгазын делгелге көргүзүп турар. 1905 чылдың революциязының Кыдатка революстуг шимчээшкинниң хөгжүлдезинге саңдарын делгелгениң улуг бөлүүнде көргүскен. Россияда революстуг демиселге кыдат ажылчы чоннарның улуг сонуургалын болгаш кичээнгейин херечилеп турар ол үениң кыдат солуннарындан алган хөй санныг материалдарны делгелгеде көргүскен. Баштайгы орус революциянын үезинге хамааржыр турар Ленинниң чогаалдары, база ол ышкаш даштыкы колонизаторларга болгаш иштики реакцияга удур кыдат улустуң революстуг демиселинге баштайгы орус революциянын ужур-дузазының дугайында кыдат авторларның үүлдери делгелгеде улуг черни ээлеп турар.

Делгелге Пекинниң чонунуң улуг сонуургалын бодунга хаара тудуп турар.

(СЭТА).

Польшада көдээ ажыл-агый хөгжүлдези

ВАРШАВА. Алды чыл планының чылдарының иштинде Польша Улус Республиканың көдээ ажыл-агыйы ээлээн хөгжүлделіг болган. Бо чылын, ниитизиниң-биле чуртка тараа культураларының дүжүү бир гектардан ортумаа-биле дайын-мурнунуң эң-не эки дүжүттүг болган чылдарынга бодаарга 2 центнер хөй болган деп польша парлалга дыңнадып турар. Бо үеде чуртта барык 10 мун чер ажылының бүдүрүлге кооперативтери ажылдап турар, ында 200 мун тараачыннар кирген. Көдээни кооперастаары Польшага 6 чылдың мурнунда Вроцлава воеводствозунга эгелээн. Ам ында 1700 кооперативтер санатының турар.

Бөгүн, Польшада кооператив шимчээшкини улуг боттуг күш болу берген деп «Трибуна люду» солун демдеглээн. Кооператив ажыл-агыйлары боттарының ажыглалында 211 мун ажыг баш мыйыстыг улуг бода малды болгаш барык 330 мун хаваннарны өстүрүп турар. Эрткен чыл-биле деңнээрге бо чылын кооперативтерде мыйыстыг улуг бода малдың баш саны 25 хуу, хаваннар 22 хуу көвүдээн.

Көдээнин социалистиг чаартылгазынга күрүнеиң машина-трактор станциялары улуг рольдуг болуп турар. Ам чуртта 400 ажыг МТС-тер бар, олар 20 мун ажыг тракторларлыг (он беш аът күүнге шилчидерге) а ол ышкаш он-он мун машиналарлыг, ооң иштинде боду чоруур комбайннарлыг болуп турар.

Бо чылдың чайынында болуп эрткен ПКП Төп Комитединиң дөртү пленуму Польшаның көдээ ажыл-агыйын оон ыңай көдүрериниң программын төлевилээн. Чоокку беш чылда көдээ ажыл-агыйны хөгжүдериниң талазы-биле директивалар төлевилелин чугаалажыры чуртта болуп эрткен. Чугаалажыышкын болуп турган үеде көдээ ажыл-агый бүдүрүлгезин оон ыңай хөгжүдериниң курлавыры илереткинген.

(СЭТА).

Югославияның Эвилелдің улус скупщиназының сессиязының ажыттынганы

БЕЛГРАД. Югославияның эвилелдің улус скупщиназының сессиязы декабрь 27-де ажыттынган. Скупщинаның хүн айтырыында 1955 чылдың ниитиниң планнарын 1956 чылга күштүг болдуруп хуусаазын үзадыр дугайында, улус республикаларының федерациязын, автономнуг чагырга черлерин болгаш улустуң комитеттерин түр акшаландырар дугайында хоойлу төлевилелин бадылаары болгаш өске-даа айтырыгларны киирген.

(СЭТА).

Индия биле Моол Арат Республиканың аразында дипломаттыг харылзааларның доктаатынганы

ЛОНДОН, декабрь 23. (СЭТА). Рейтер агентилелиниң корреспондентизиниң Делиден дыңнатканы ёзугаар алырга Индия Моол Арат Республика-биле дипломаттыг харылзааларны доктаатканының дугайын медеглээн.

Пекинде индий элчин МАР-да элчиниң хүлээлгезин база күүседир, а Моол Арат Республиканың Пекинде элчини Индияга база төлээлээр.

(СЭТА).

ЮФУР-нуң президентизи Броз-Тито Эфиопиядан үнүпкен

БЕЛГРАД, Танюг агентилелиниң дыңнатканындан алырга, Эфиопияга ийи неделяда чоруткан албанның аян-чоруу доозулган соонда ЮФУР-нуң президентизи Иосип Броз-Тито «Галеб» деп шериг кораблинге олургаш Массауа порттан Египетче чорупкан.

(СЭТА).

Египеттиң болгаш Сауд Аравиязының чепсектиг күштериниң каттышкан шериг командылалын болгаш каттышкан командылалдың штабын тургусканы

КАИР. Египеттиң шериг министри болгаш чепсектиг күштериниң кол командылакчызы генерал-майор Хаким Амер биле даштыкы херектер министри Махмуд Фавзи олар 5 хонук чорааны Сауд Аравиязындан чаныып чорупканнар.

1955 чылдың октябрь 27-де Египет биле Сауд Аравиязының аразында чардынган, ийи талалыг камгалал дугуржулгазынга дүүштүр тургустунган, ол күрүнелериниң камгалалының дээди чөвүлелиниң ажылында Амер биле Фавзи киришкеннер деп парлалга дыңнаткан.

Египеттиң даштыкы херектер министерствозунуң тускай дыңнадыында чугаалап турары болза, камгалалдың дээди чөвүлелиниң хуралы Сауд Аравиязының найыслалы — Эр-Риядка декабрь 24-те Саудтуң хаанының даргалазашкыны-биле болуп эрткен. Египеттиң болгаш Сауд Аравиязының чепсектиг күштериниң каттышкан шериг командылалын болгаш каттышкан командылалдың штабын тургузар дугайында шиитпирни чөвүлел хүлээп алган.

Египеттиң болгаш Сауд Аравиязының каттышкан күштериниң дээди кол командылакчызынга генерал-майор Амер томуйлатырган. Камгалалдың дээди чөвүлели «араб күрүнелериниң политиказының ниити айтырыгларын чугаалашкан» болгаш чогуур шиитпирни хүлээп алган деп дыңнадыгда айыткан.

Чугаалашкан айтырыгларының талазы-биле Египеттиң болгаш Сауд Аравиязының «долу чаңгыс аай үзел-бодалдыг болганы дыңнадыгда база демдеглетинген.

(СЭТА).

Франция соңгулда мурнунуң демисели

ПАРИЖ. Франция соңгулда мурнунуң демиселиниң сөөлгү неделязы эгелээн. Политик талазы-биле сураглыг баштынар соңгулда мурнунуң агитациязын боттарынга ажыктыг кылдыр күштелдиринге арткан шаг-үени ажыглап турарлар. Олар чугааларын радиога дамчыдыг, боттарының программазын соңгукчулар хуралдарынга чугаалэвышаан, чуртту кезип, аян-чоруун кылып турарлар.

Барыын үзелдиг бөлүктериниң кандидаттары-биле социалистериниң эвилелдежириниң дугайында дугуржулгаларны эдээн каш департаментилерде күш чок болдургулаан. Орн департаментинде «социал республиканчылар», Эндр департаментинде «хамаарышпас республиканчылар», Воклюз департаментинде «социалдыг республиканчылар» кандидаттары-биле социалистер эвилелдежириндан ойталаанар.

Социалистериниң барыын үзелдиг партиялар-биле эвилелдежириниң дугуржулгалары социалистиг партияның аңаа кежигүннериниң ыйыышкыны-биле үстүнде айыткан департаментилерге болдунмас апарган деп чүвени бо фактылар көргүзүп турар. Чамдык департаментилерге ол ыйыышкын болза социалистиг партияның кандидаттары оларны барымдаалап көөр ужурга таварышкан ындыг чадага чедип турган деп «Юманите» солунга бижээн.

(СЭТА).

Боливияның ажылчы чоннары экономика талазы-биле аар-берге байдалда

БУЭНОС-АЙРЕС. Боливияның ажылчы чоннарының экономиктиг байдалы сөөлгү үш чылдар иштинде дыка бакыраан дугайын латин америк парлалганың парлап үндүргени фактылар херечилеп турар. Бир эвес 1952 чылда килограмм хлебтиң өртээ 2 боливиано турган болза, ам ол 20 боливиано апарган; килограмм чигир өртээ олла үе иштинде 20-ден 150 боливиано чедир өскен. Өске продуктуларының болгаш бир дугаарда хереглээр чугула бараанналарның өртээ дыка улгаткан. Транспорт тарифтери 75 хуу улгаткан. Почта тарифтери база улгаткан.

Ооң-биле кады шалың өзүлдези өртектер улгадыышкынындан аажок хожудап турар. 1952-ден 1955 чылга чедир үе иштинде амыдыралдың үнези бүрүнү-биле 15 катап өскен, а ол-ла үениң иштинде доктаатынган ажыл төлевири 2-2,5 катап улгаткан.

«Эль Пуэбло» деп боливий солуннуң айытканы-биле алырга, чурттуң чону ойүнде хереглээринге эргежек чугула продуктуларның чүгле чартын тып ап шыдаар-дыр. Чурттуң чонунуң чурттап турар оран-суур байдалының баай болуп турарын ол-ла солунда демдеглээн. Чурттаар бажыңнарның 70 хуузу канализастатынмаан, 60 хуузунда суг дамчыдыкчыдары чок болуп турар.

(СЭТА).

Перуда чаа чазак тургустунган

НЬЮ-ЙОРК. Юнайтед пресс агентилелиниң дыңнатканын ёзугаар алырга, мурнунда турган чазак албанындан халашкан соонда Перуда чаа кабинетти декабрь 24-те тургускан. Чаа чазакта премьер-министр болгаш сан министри вице-адмирал Роке Салдмас, даштыкы херектер министри контр-адмирал Дунс Эдгардо Льос, иштики херектер болгаш полиция министри-полковник Огусто Вильякорт болган.

Перунуң чаа чазаа бүрүү-биле шериг кижилерден тургустунган деп агентилел демдеглээн.

(СЭТА).

Өлүрүкчүнү адып шииткен

Тыва областың Сүт-Хөл районунуң Алдан-Маадыр сумузунуң чурттакчызы турган Ооржак Астыкпан Санаович кем-буруулуг херек үүлгеткеш, чеди чыл хуусаалыг шиитkелди эрткен. Ынчалза-даа оон ол чогуур түңнелди үндүрбээн болган эттинмээн, ниитиниң күш-ажылынга киришпейн келген. Ооржак Астыкпан болза, кем-буруулуг чаа үүлгедишкиннерни кылып, хөй-ниитиниң чурумун үреп, арагалап, хулиган херектерни үүлгедип турган.

Ол болза, 1955 чылдың февраль 13-те арагалаан, хөй-ниитиниң чурумун үреен, бодунуң кадайын эттээн, хамааты Ондар Шалдан-ооллуң арныче изиг шайлыг аяк октапкан, ол кижини бижек-биле 8 кезек черге балыглаан. Ооң соонда ол-ла кижини кудумчуже үндүр сөөртү бергеш, аргамчы-биле баглаан, кем-херекти үүлгеткен черинден ыңай 600—700 метр хире ырак ыыштыг черге хайыра чокка аът-биле сөөрткен. Ооң араатанзыг үүлгедишкининден хилинчектелген кижини соок черге каапкаш келген.

Улуг бергедээшкинге таварышкан Ондар Шалдан-оол арыг иштинден чүгле иштинде тынныг тывылган. Ооң соонда удавайн өлген.

Ооржак Астыкпан Санаовичниң буруу-датырар херээн область судунуң үүгүшкүнүүг сессиязы кеземче херээниң ажык судунга көрген. Өлүрүкчү херектениң кылган үүгедиглери РСФСР-ниң кеземче кодексизиниң 136 үүлүнүң «а» болгаш «в» кезектери-биле бүрүн буруудатырып турар.

РСФСР-ниң кеземче кодексизиниң 136 үүлүнүң «а» болгаш «в» кезектериниге база «сагыштылы-биле өлүрүкчү чорукту үүлгеткени дээш кеземче харысалгазын күштелдирер дугайында» ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Чарлыынга үндезилээш, Ооржак Астыкпан Санаовичини кеземче харысалгазының дээди хемчээли-биле — адып шиидер деп суд шиитпирлээн. Область судунуң шиитkелин судка олурушканнар деткээн.

Ол шиитkелди РСФСР-ниң Дээди Суду күштүг болдуруп атырган болгаш ССР Эвилелиниң Дээди Суду ону шын деп көрген. Шиитkелди чиигедир дугайында Ооржак Астыкпанның болунуң дилээн ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму чөпшээревээн.

Судтуң шиитkели ол-ла хевээр күүсетинген.

Редактор Д. О. БЕГЗИ.

Колхозтарга

Көдээ ажыл-агыйның хереглелинге кудуктар казарынга ажыглатынар суг көдүртүр «Бурвод III» деп машиналарны поршень насостары-биле катай Тыва облпотребсоюз колхозтарга чагыдын берип турар.

Бо насостар-биле суг көдүртүрде 22 аът күштүг нефть-биле ажылдаар Н—22 деп шимчедикчилерни, база ол ышкаш газ хоолайларын хереглээр.

Бо насостарның, шимчедикчилериниң болгаш хоолайларның чагыын колхозтарның турар черлери райполарга киирер.

Тывоблпотребсоюз.

Тыва область Совединин күүскомунуң чанында аңчыларның болгаш балыкчыларның эки-тура ниитилелиниң бөдүүн таңмазы читкен. Ук таңманы күш чок деп санаар.

Аңчыларның болгаш балыкчыларның эки-тура ниитилели.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнуң 3—62, редакторнуң оралакчызының, секретарының 4—98, партийжи амыдырал, пропаганда, үлетпүр болгаш транспоот, көдээ ажыл-агый килдистериниң 3—68, культура иштики информация килдизиниң — 3—88, харысалгалыг болгаш амыдырал, чагаа килдистериниң база бухгалтериянның 3—65.

ТС—02384. Культура эргелелинин типографиязы.